

FÒRUM VIVES

Obrint **marcs**
d'**intercanvi i reflexió**
des de la **universitat**

METODOLOGIA ACTIVA EN LA FORMACIÓ PER A MAJORS. PROPOSTES PEL DEBAT

Miquel F. Oliver i Maria Rosa Rosselló
Universitat de les Illes Balears

Xarxa Vives
d'universitats



xarxa@vives.org
www.vives.org
#fòrumvives

Universitat Abat Oliba CEU. Universitat d'Alacant. Universitat d'Andorra. Universitat Autònoma de Barcelona. Universitat de Barcelona. Universitat CEU Cardenal Herrera. Universitat de Girona. Universitat de les Illes Balears. Universitat Internacional de Catalunya. Universitat Jaume I. Universitat de Lleida. Universitat Miguel Hernández d'Elx. Universitat Oberta de Catalunya. Universitat de Perpinyà Via Domitia. Universitat Politècnica de Catalunya. Universitat Politècnica de València. Universitat Pompeu Fabra. Universitat Ramon Llull. Universitat Rovira i Virgili. Universitat de Sàsser. Universitat de València. Universitat de Vic · Universitat Central de Catalunya.

FÒRUM VIVES

Obrint marcs
d'intercanvi i reflexió
des de la universitat



OBJECTIUS:

- ◆ Analitzar l'entorn d'aprenentatge de les persones adultes
- ◆ Obrir interrogants que ens ajudin a avançar i a fer un millor ús de les metodologies actives per a la formació d'adults

SUMARI

- ◆ 01 La nostra hipòtesi
- ◆ 02 Les tres raons de la nostra hipòtesi
- ◆ 03 Les quatre claus dels programes sèniors
- ◆ 04 Síntesi i preguntes pel debat

01 La nostra hipòtesi

- ◆ **1.1** Per les característiques que tenen els programes sèniors
- ◆ **1.2** Permeten il·lustrar i servir d'exemple en el traspàs que està fent la universitat des d'un model fonamentat en la transmissió
- ◆ **1.3** Cap a un model que genera/pot generar coneixement
- ◆ **1.4** De baix a dalt, amb la participació dels seus usuaris
- ◆ **1.5** Recollint el saber i les experiències de la gent gran

02 Tres raons de la nostra hipòtesi

- ◆ **2.1. “Ingredients” dels programes sèniors**
- ◆ **2.2. Els riscos de les metodologies innovadores**
- ◆ **2.3. La reflexió com a eina per avançar**

2.1. “INGREDIENTS” dels programes sèniors

- ◆ Formació voluntària per a l'alumnat però també pel professorat
- ◆ No vinculada a sortides professionals (al món laboral)
- ◆ No vinculada a uns plans d'estudi preestablerts
- ◆ Amb una clara finalitat de contribuir a millorar la qualitat de vida
- ◆ I també la cohesió intergeneracional

Els programes sèniors són idonis per a la “trangressió” que reclama qualsevol innovació puntera

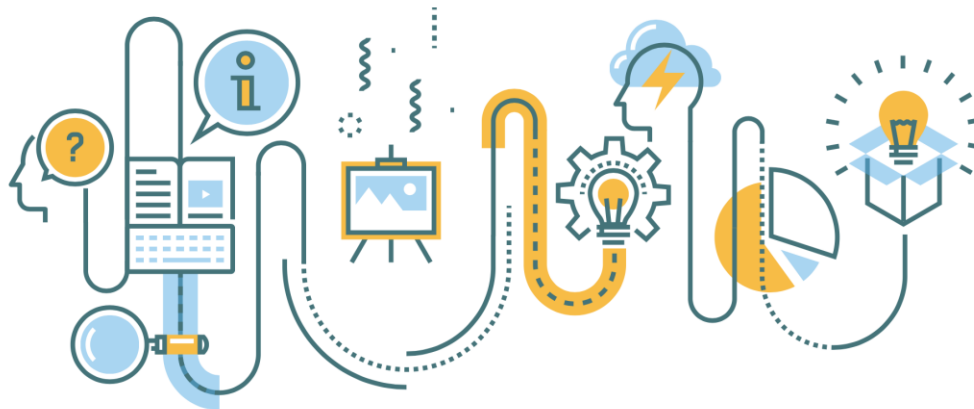
2.2. Els riscos de les metodologies innovadores

- ◆ “Síndrome del tot s’hi val”
- ◆ Vinculades a iniciatives voluntaristes
- ◆ Manca de sostenibilitat
- ◆ Manca de coherència amb la resta de programes universitaris
- ◆ Absència d’un projecte institucional

Canviar les maneres de fer, sense canviar les maneres de pensar
Manca de visió

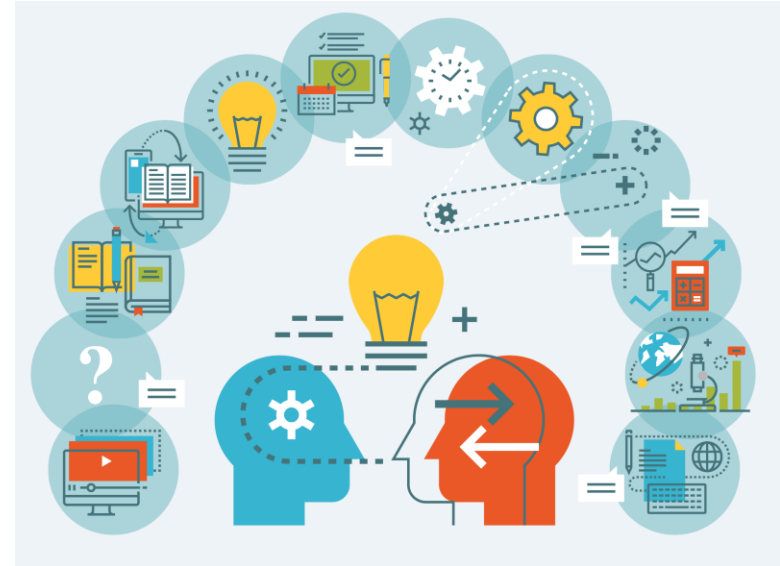
2.3. La reflexió com a eina per avançar

- ◆ Què tenen en comú les metodologies innovadores?
- ◆ Cap a on van els canvis metodològics?
- ◆ Què volem aconseguir?
- ◆ Quines evidències arreplegem?



03 Quatre claus pel canvi

- ◆ C1 L'aprenent adult
- ◆ C2 La imatge de vellesa
- ◆ C3 La funció educativa dels programes sèniors
- ◆ C4 Els canvis organitzatius



C1 L'aprenent adult

Com és/serà en un futur pròxim l'alumnat dels programes sèniors? «El de sempre»? Quin aprenentatge és fomenta en els programes sèniors?

C1 L'aprenent adult

Els sexagenaris són el grup majoritari i cada vegada són un col·lectiu més actiu socialment

La substitució biològica dels grups implicarà fortes transformacions en l'alumnat: per quantitat, nivell acadèmic, major diversitat, major capacitació en informàtica i idiomes

Un clar predomini femení, però cada vegada més tardà

Desapareix l'alumnat que concebia aquests estudis com una evocació d'una vida universitària tradicional

C2 La imatge de vellesa

Quina és la imatge de vellesa que té el professorat? Quin reconeixement es dona des de la universitat a la identitat de la vellesa? Com mirar-se la vellesa per aprendre dels homes i dones grans?

C2 La imatge de vellesa

- ◆ “Ni són es més majors de la nostra societat, ni són exclusivament jubilats ni es tracta d’una difusió universitària a públics menys preparats
- ◆ Col·lectiu en augment que té uns drets reconeguts socialment
- ◆ Manca una expectativa social respecte del que pot fer o deixar de fer; la construcció de referents vàlids en el moment actual és individual
- ◆ Desaprofitament del saber i l’experiència que posseeix la gent gran

C3 La funció educativa dels programes sèniors

Què cal ensenyar? A partir de quins sabers? Com cal ensenyar-ho, sols o amb col·laboració? Amb quines metodologies més enllà de les tradicionals?

C3 La funció educativa dels programes sèniors

- ◆ Què cal ensenyar?
 - ◆ El major nivell acadèmic de l'alumnat implicarà una transformació de la funció educativa
 - ◆ La intervenció educativa de la universitat per a majors: propòsit compartit entre el professorat i l'alumnat.
 - ◆ Els sabers HAN DE RESPONDRE A LES NECESSITATS compartides (parelles, cercles d'amics, solidaritat parental...) i individuals DELS PARTICIPANTS

C3 La funció educativa dels programes sèniors

- ◆ A partir de quins sabers?
 - ◆ Cal nodrir-se i partir dels coneixements i competències dels propis alumnes
 - ◆ Condicionats per la millora en competències informàtiques i en idiomes
 - ◆ A partir dels avanços sobre el concepte de vellesa

C3 La funció educativa dels programes sèniors

- ◆ Com cal ensenyar-ho, sols o amb col·laboració?
 - ◆ L'actuació educativa mancomunada amb altres entorns educatius (entitats i institucions locals) pot facilitar una oferta educativa que tingui en compte l'atracció geogràfica i la diversificació zonal
 - ◆ Establir lligams amb l'entorn familiar i tots els seus condicionants (solidaritat entre generacions, precària situació laboral dels fills...)

C3 La funció educativa dels programes sèniors

- ◆ Amb quines metodologies més enllà de les tradicionals?
 - ◆ Amb metodologies actives que tinguin en compte les característiques de l'aprenentatge adult, el nou concepte de vellesa i la funció educativa:
 - ◆ partir dels amplis coneixements
 - ◆ de les necessitats col·lectives i individuals
 - ◆ treballar amb la família i amb la comunitat

C3 La funció educativa dels programes sèniors

- ◆ Per a fer-ho possible..., per a que les metodologies **ACTIVIES** siguin realment efectives, cal.....

**UN CANVI
ORGANITZATIU
EN LA MANERA
D'ENTENDRE
LA
INTERVENCIÓ
EDUCATIVA**

C4 Els canvis organitzatius

- ◆ Metodologies actives: decisió individual?

Innovació sense canvi



La primera via del canvi educatiu

Hargreaves i Shirley, 2009. La cuarta vía.
El prometedor futuro del cambio educativo

C4 Els canvis organitzatius

- ◆ Metodologies actives: fruit d'un procés de recerca i treball col·laboratiu entre tot el professorat i amb la participació de dos socis: els alumnes i la comunitat
- ◆ La quarta via del canvi educatiu:
 - ◆ Restaurar la experiència i la integritat professional
 - ◆ Una major cohesió i inclusió amb les comunitats la societat

C4 Els canvis organitzatius

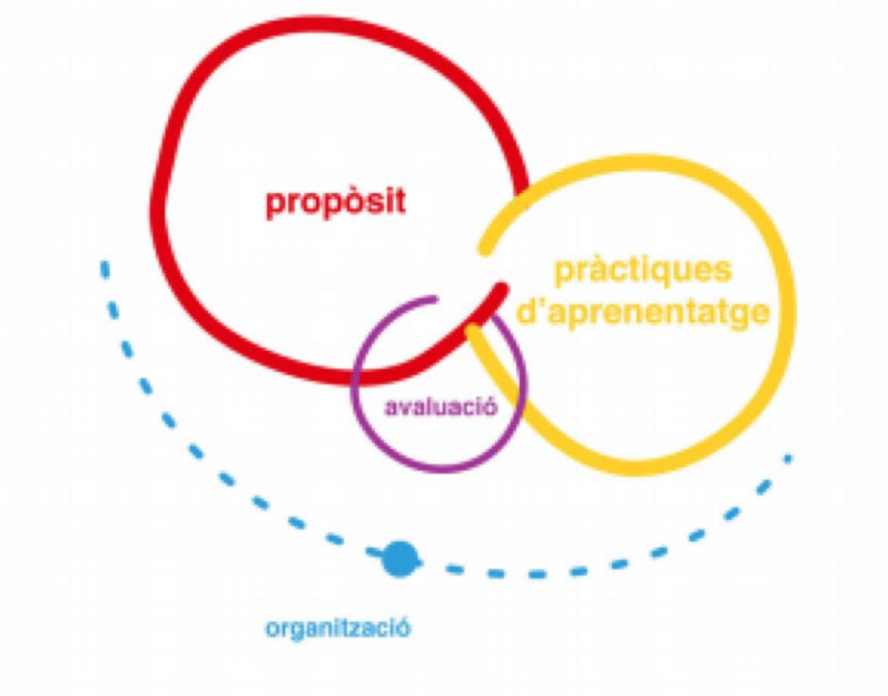


La cuarta via del canvi educatiu

Hargreaves i Shirley, 2009. La cuarta vía.
El prometedor futuro del cambio educativo

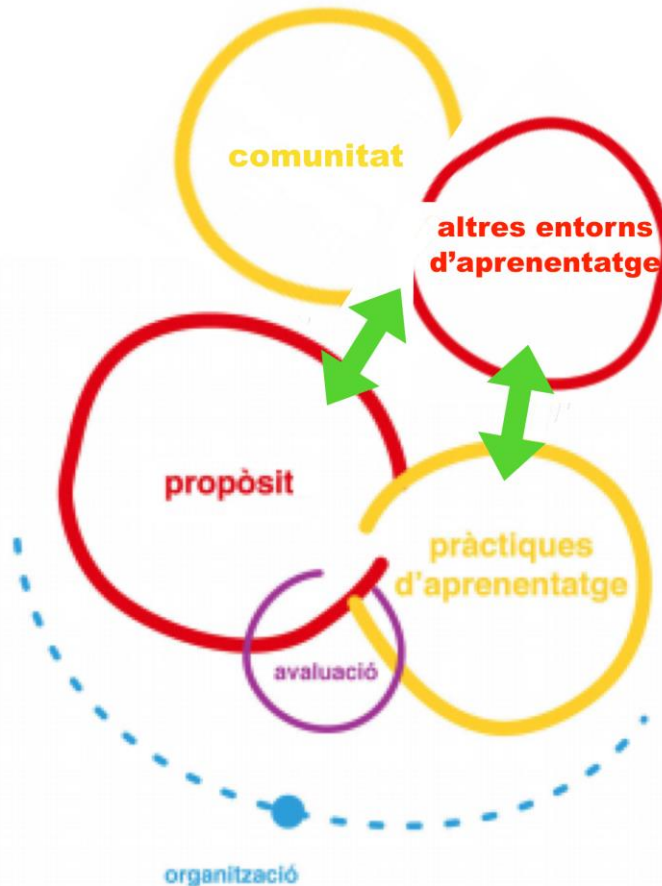
C4 Els canvis organitzatius

- ◆ Propostes de canvi metodològic a partir de la recerca:
 - ◆ La necessitat d'una visió compartida entre tots els docents



C4 Els canvis organitzatius

- ◆ Propostes de canvi metodològic a partir de la recerca:
 - ◆ La participació de l'alumnat, de la comunitat i d'altres agents en la construcció dels nous aprenentatges



C4 Els canvis organitzatius

- ◆ Però, com transformam l'aprenentatge a partir de la recerca:
 - ◆ Helen Timperley, Linda Kaser y Judy Halbert (2014) al llibre *framework for transforming learning in schools: Innovation and the spiral of inquiry* fan una proposta interessant:
 - ◆ L'espiral de la innovació per a transformar l'aprenentatge



C4 Els canvis organitzatius

- ◆ L'espiral de la innovació per a transformar l'aprenentatge
 - ◆ Proposa un canvi radical en els **entorns** d'aprenentatge
 - ◆ Suposa un avanç del cicle de la innovació a l'espiral de la innovació (2014)
 - ◆ Una de les claus consisteix en involucrar a l'alumnat i a la comunitat

◆ L'espiral de la innovació per a transformar l'aprenentatge

**Com està canviant,
les maneres
d'apropar-se
a l'aprenentatge,
l'alumnat sènior?**



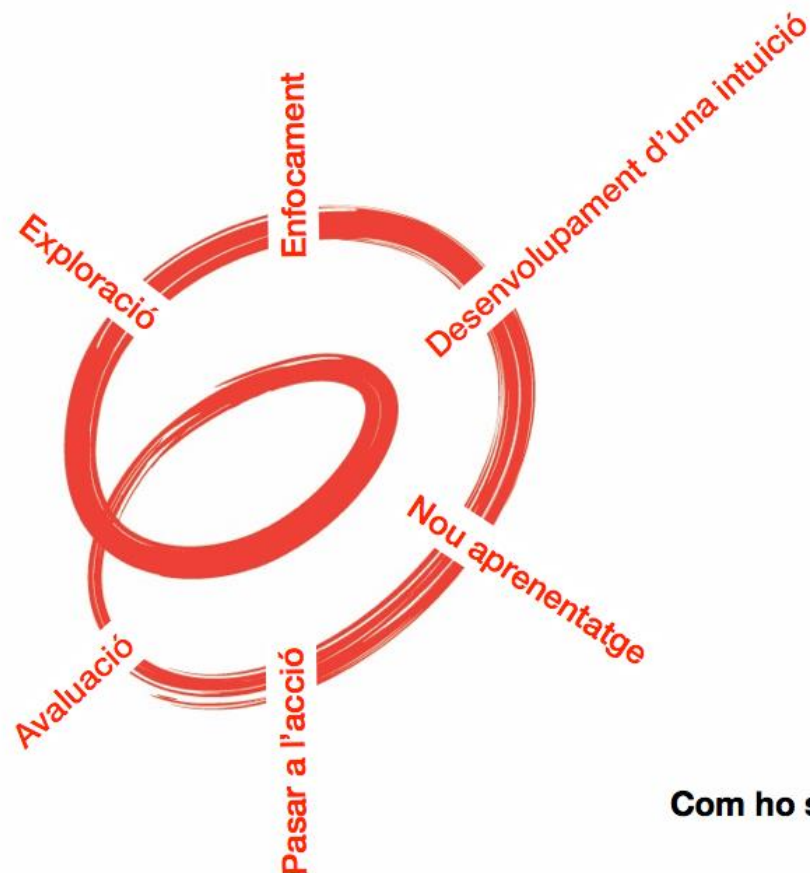
Com ho sabem?

◆ L'espiral de la innovació per a transformar l'aprenentatge



◆ L'espiral de la innovació per a transformar l'aprenentatge

**Com està canviant,
les maneres
d'apropar-se
a l'aprenentatge,
l'alumnat sènior?**



Com ho sabem?

04. Síntesi i propostes pel debat

- ◆ La Universitat ha de fer una aposta clara i contundent per a la renovació metodològica en la intervenció educativa
- ◆ Els programes sèniors poden esdevenir un entorn idoni per assetjar propostes de canvi
- ◆ Com a institució formativa i de recerca hauria d'avaluar les experiències innovadores portades a terme
- ◆ La implicació i la coparticipació de la gent gran en els processos formatius pot esdevenir un model social per al canvi

La societat del coneixement no es pot permetre el luxe d'ignorar la saviesa i l'experiència de les persones grans

FÒRUM VIVES

Obrint **marcs**
d'**intercanvi** i **reflexió**
des de la **universitat**

Xarxa Vives
d'universitats



xarxa@vives.org
www.vives.org
[#fòrumvives](https://twitter.com/forumvives)

Universitat Abat Oliba CEU, Universitat d'Alacant, Universitat d'Andorra, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Universitat CEU Cardenal Herrera, Universitat de Girona, Universitat de les Illes Balears, Universitat Internacional de Catalunya, Universitat Jaume I, Universitat de Lleida, Universitat Miguel Hernández d'Elx, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat de Perpinyà Via Domitia, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Politècnica de València, Universitat Pompeu Fabra, Universitat Ramon Llull, Universitat Rovira i Virgili, Universitat de Sàsser, Universitat de València, Universitat de Vic · Universitat Central